

Бібліотека Житомирського державного
університету ім. І. Франка

Вічне диво, ім'я якому – Книга

до Всесвітнього дня книги

Житомир 2017

Книга – це надзвичайно велике диво, створене людиною. Якою ж була перша книга? У такому вигляді як вона є зараз до нас прийшла не одразу. У минулому у неї було багато прообразів. Найперший з них – «Людина-книга». У ті далекі часи, коли люди не вміли ні читати, ні писати, свої закони і вірування, вони зберігали не на книжкових полицях, а в своїй пам'яті. Тих, хто розказували перекази, називали сказателями. Представників древніх цивілізацій не влаштовував усний спосіб передачі інформації чи посилення гінців на далекі відстані. Так, народна пам'ять дає можливість досить довго пам'ятати про факти, легенди і розповіді, але дані спотворюються, що потребувало надійних способів фіксації інформації.

Історичні розкопки і відкриття показують, що історія створення навчальної книги починається відтоді, коли перші люди залишали інформацію у вигляді надписів на каменях і стінах печер. На них зображувались враження людей від спостереження навколишнього світу. Там були сцени із процесу полювання і побутового життя древніх людей. Надписи були надзвичайно стійкі до навколишнього середовища і впливу часу, але їх було важко наносити, що потребувало винайдення нових способів фіксації інформації. Жителі північних країн залишали послання іншим поколінням на кістках тварин, а китайці – на шовку.

Історія появи книги продовжується у древніх єгиптян, які фіксували свої надписи на прообразі звичного нам паперу – папірусі. Процес виникнення паперу організовували жерці, і вони ж тримали секрет створення папірусу в таємниці. Довгі віки ми не могли дізнатись, як створювали прообраз паперу древні єгиптяни. Віднайшов процес виготовлення папірусу – Хасан Рагаб.

В античні часи, у школах і університетах, серед вищих чинів і духовенства, використовували воскові таблички. На таблички був нанесений шар воску, на якому можна було залишати надписи. Перевагою такого способу фіксації інформації було те, що після заповнення таблички, можна було розтопити восковий шар, і почати писати на ній знову.

А жителі Міжріччя виготовляли «зошити» із глини, на яких можна було видряпувати паличками надписи. Букви знайденого письма були клиноподібними, через що його назвали «клинопис».

На Русі для фіксації інформації використовували бересту, як дешевий і легкий матеріал. Виготовляли бересту із верхньої частини кори берези. Потім її випарювали у кип'ятку, завдяки чому вона ставала гнучкою і м'якою.

Пергамент став новим етапом походження книги, адже був м'яким, міцним і зручним, порівняно із берестею і папірусом.

Писали на пергаменті ручками із гусячого пера, і займались цим часто монахи. Написання тексту було важкою працею, потребувало скрупульозності і майстерності. Монах вимальовував перші букви сторінки, візерунки і ілюстрації. Через велику трудоемкість, процес написання однієї книги міг займати декілька років. Зберігались книги в монастирських бібліотеках.

Історики стверджують, що перший папір винайшли китайці. Вони його виготовляли із шовку, ганчірок і волокон із дерева. Секрет рецепту виготовлення паперу тримали під страхом смертної кари. Завдяки цьому, довгі роки багато народів купували папір у китайців. Згодом рецепт виготовлення потрапив до арабів від полонених китайців.

Йоган Гутенберг винайшов друкарський станок. Текст у ньому набирался за допомогою металевих букв. Це дало можливість у багато разів пришвидшити процес створення книг. Першою друкованою книгою була «Біблія», яка побачила світ близько 1455 року. А за наступний рік він виготовив близько 300 примірників, на що колись потрібно було витратити декілька життів.

На наших землях, «першопрохідцем» у книгодрукуванні був Іван Федоров, який також у матеріалах того часу був відомий як Іван Федорович Москвитин. Він був освіченою людиною, знав декілька мов, зокрема давньогрецьку і латинську. Іван був духовною особою, служив у храмі, і хотів створити спосіб збільшення кількості релігійних книг.

Першу друкарню він відкрив 1563 року у Москві, і була вона під контролем держави. Вже через рік після цієї події, Федоров випустив книгу «Апостол», де розповідалось про діяння учнів Христових. Перші книги були друкованими, але шрифт та ілюстрації нагадували ручну роботу. Наступною роботою Івана Федорова був «Часослов». Після цього у друкаря і його напарника почались проблеми, і вони змушені були втекти із Московії. І оселились в Україні, де видали «Псалтир» і «Азбуку».

Книга – одне з найбільших див, створених людиною. Де б ви не вчилися, де б не працювали, весь час будете звертатися до книги, підручника. То ж читайте. Хай не буде у вас жодного дня, щоб ви не прочитали бодай однієї сторінки з нової книги.

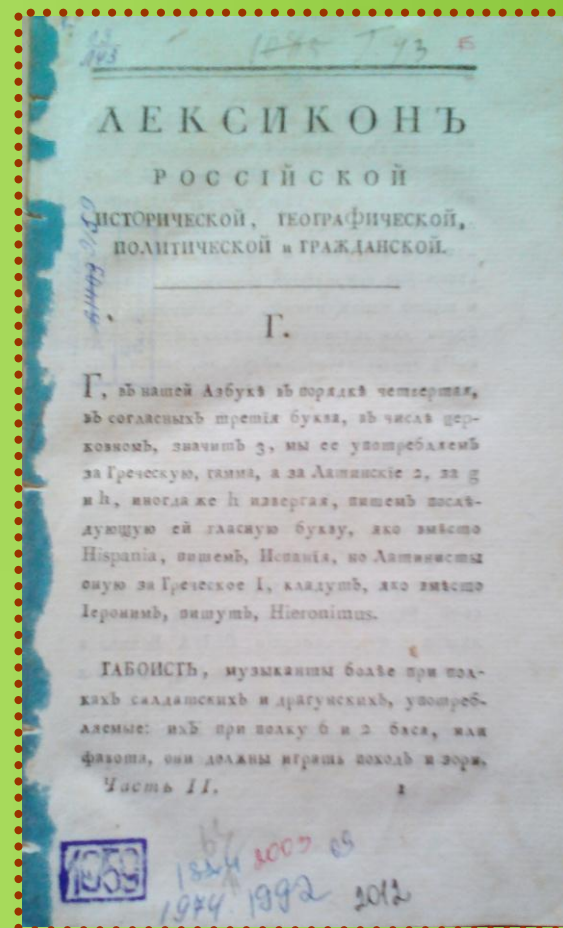
9(У)2

У75

Уславлені постаті України : представлені обл. держ. адмін., М-вами і відомствами, нац. твор. спілками, громад. орг. та ін. юрид. особами, що мають офіц. статус в Україні. Вип. 1. / [авт. ідеї і керівник проекту Бондаренко Г. О.] ; Міжнар. фонд підтримки соц. ініціатив в Україні ім. І. Мазепи. – Київ : Мазепа, 2002. – 431 с. : фот. кольор.

Корінець та обкладинка в одному стилі, коричневого кольору. Видання містить лясе жовто-блакитного кольору з медаллю, на якій викарбувано назву книги, видавництва та місто видання. Корінець містить назву та номер випуску у вигляді золотого тиснення. Обкладинка подвійна, скріплена по куточках металевими золотистими стержнями, оздоблена візерунком у вигляді тиснення, містить назву та герб України у вигляді золотого тиснення. Форзац темно-синього кольору, задрукований. Видання містить розпашний титульний лист, оздоблений тисненням. Папір білого кольору, задрукований, текст розміщено зліва в два стовпчики, справа – портрет; пагінація знизу, ліворуч, нумерація двох сторінок. Обріз книжкового блоку містить візерунок.

Видання «Уславлені постаті України» покликане своєчасно оцінити особистість, що живе і творить в Україні поряд з нами або утверджує наші ідеали за кордоном. З його сторінок світ дізнається про українців, які завдяки своїм професійним досягненням, талантам, наполегливій праці стали широковідомими і тим самим заслужили право бути занесеними до почесного переліку імен, що є національною гордістю країни на межі третього тисячоліття.

03

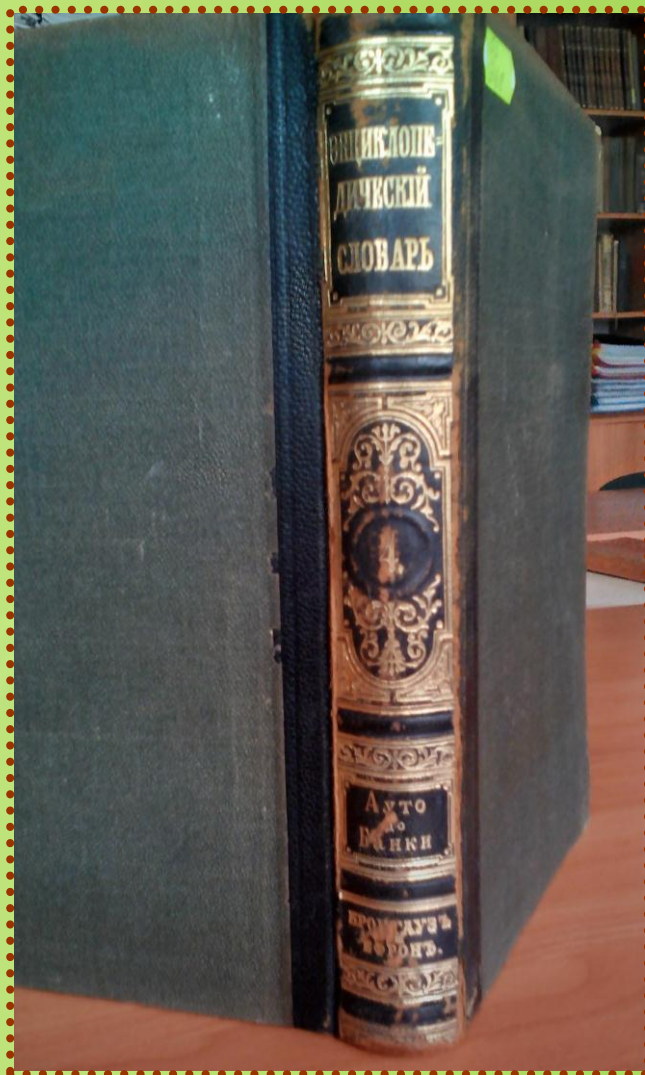
Т 23

Татищев, В. Н.

Лексикон Российский исторический, географический, политический и гражданский. Ч. 2 / [В. Н. Татищев?]. - [СПб.?] : [б. и.], [1793?]. - 216 с. - Загл. на 1-ой стр. текста : Лексиконъ Россійской исторической, географической, политической и гражданской. - 3.00 р. - За відсутності титульної сторінки відомості про книгу взято з інтернет-джерел.

Папір жовтий; пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець широкий, коричневого кольору, наклеєний власноруч, містить назву та номер частини, прописані фарбою. Обкладинка зеленого кольору. Форзац жовтий. Відсутня титульна сторінка.

У цій книзі відомому російському історику, географу, етнологу вдалося систематизувати велику кількість історичних термінів, географічних та етнографічних понять. Почавши за дорученням Петра Великого картографічне і географічне вивчення Росії, він переконався, що знання географії країни неможливо без вивчення її історії. Результатом цих робіт став «Лексикон», який так і не був завершений, він доведений до літери «К», незважаючи на це, дане видання є унікальним довідником з історії Росії.

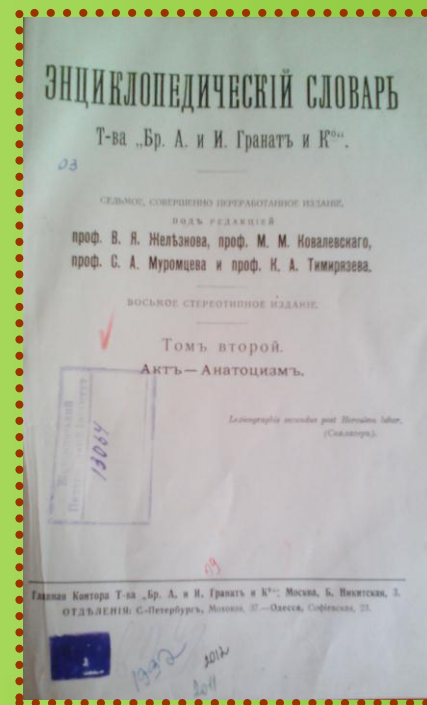
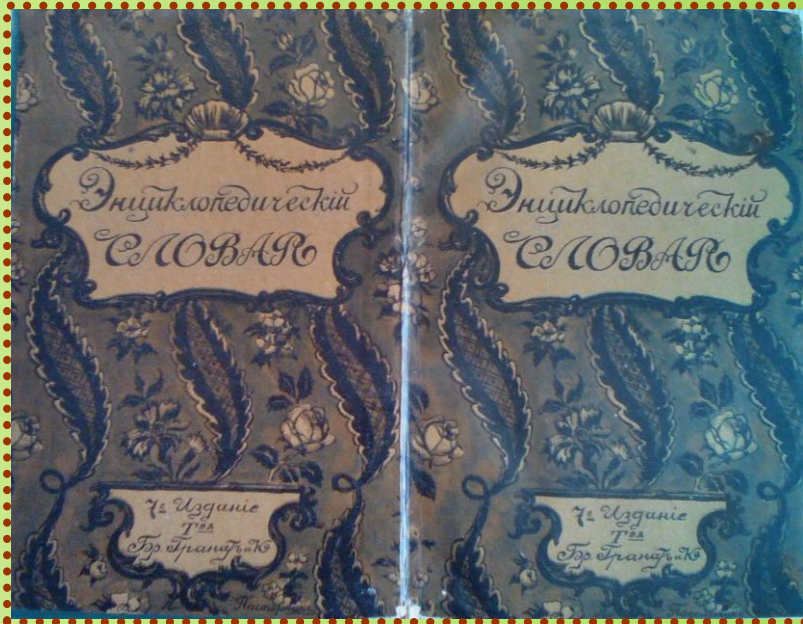
03

Э 68

Энциклопедический словарь [Текст]. Т. 4 (2 А). Ауто - Банки / изд.: Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон. - СПб. : Типо-Литография И. А. Ефрона, 1891. - 479-946 с. : ил., карты. - Загл. на тит. листе : Энциклопедический словарь. - 30.00 р.

Папір жовтий, текст розміщено в два стовпчики, пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець широкий заокруглений, чорного кольору, оздоблений золотим орнаментом, містить назву, прізвище видавців, номер та назву тому. Обкладинка зеленого кольору. Обріз книжкового блоку з візерунком. Форзац жовтий, авантитул містить назву.

Енциклопедичний словник Брокгауза і Єфрона – російська універсальна енциклопедія. Видана акціонерним видавничим товариством Ф. А. Брокгауз – І. А. Єфрон (Петербург, 1890–1907). Видання виходило в двох варіантах – 41 основний том і 2 додаткових (менша частина тиражу) і 82 основних і 4 додаткових напівтоми. Напівтоми мають подвійну нумерацію – номери на корінці 49 і 50 на титульних сторінках нумеруються XXV і XXVa. Перші 8 напівтомів видано під редакцією І. Ю. Андрєєвського, останні – під редакцією К. К. Арсенєва і Ф. Ф. Петрушевського. Енциклопедія містить: 121240 статей, 7800 ілюстрацій, 235 мап. У фондах бібліотеки є видання 2-го варіанту – 82 основних і 4 додаткових напівтоми.

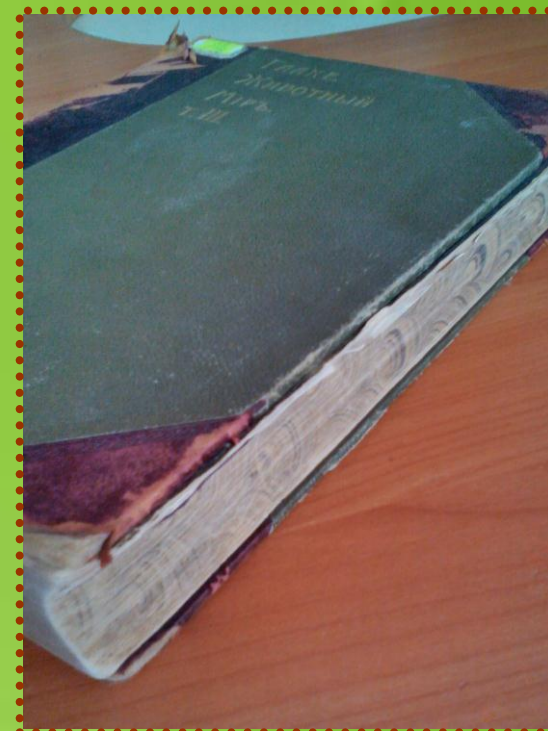
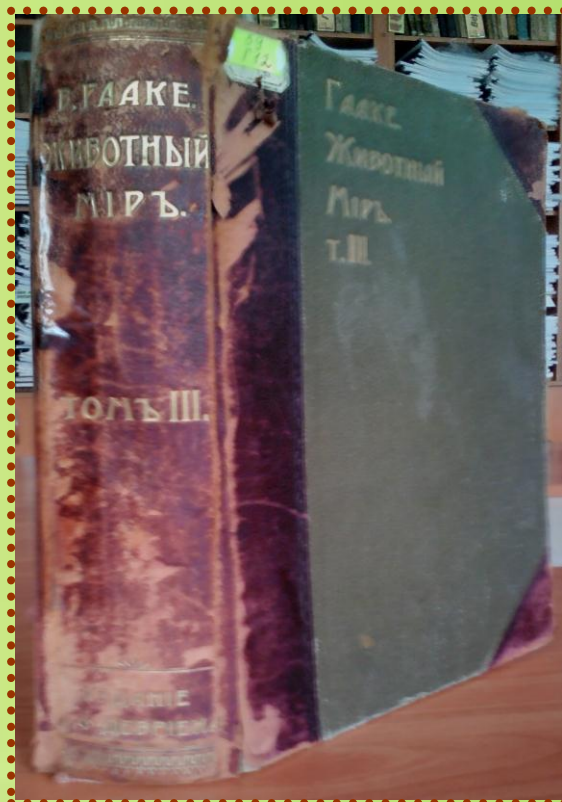

Энциклопедический словарь т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К°». Т. 2. Акт - Анатоцизм / худож. Л. Пастернак. - 7-е, совершенно переработ. изд. / под ред. В. Я. Железнова и [др.], 8-е стереотип. изд. - М. : Гл. Контора Т-ва "Бр. А. и И. Гранат и К°", [1910?]. - 688, [2] с. : ил., рис., вкл. л. - Загл. на тит. листе : Энциклопедический словарь т-ва "Бр. А. и И. Гранатъ и К°". - 30.00 р. - *Lexicographis secundus post Herculem labor* = [Труд лексикографа уступает лишь труду Геркулеса] (Скализер).

Папір жовтий, текст розміщено в два стовпчики, кожен з яких пронумеровано зверху. Стан задовільний. Корінець широкий заокруглений, коричневого кольору, оздоблений золотим орнаментом, містить назву видання, номер та назву тому. Обкладинка зеленого кольору. Форзац кольоровий, авантитул ілюстрований, вміщують назву та відомості про видавництво. Сторінки 361-384 – вирвані.

Багатотомний енциклопедичний словник братів Гранат став першим за часом російським освітнім словником ХХ століття, першою в хронологічному відношенні освітньою енциклопедією Росії, що відновлювалась.

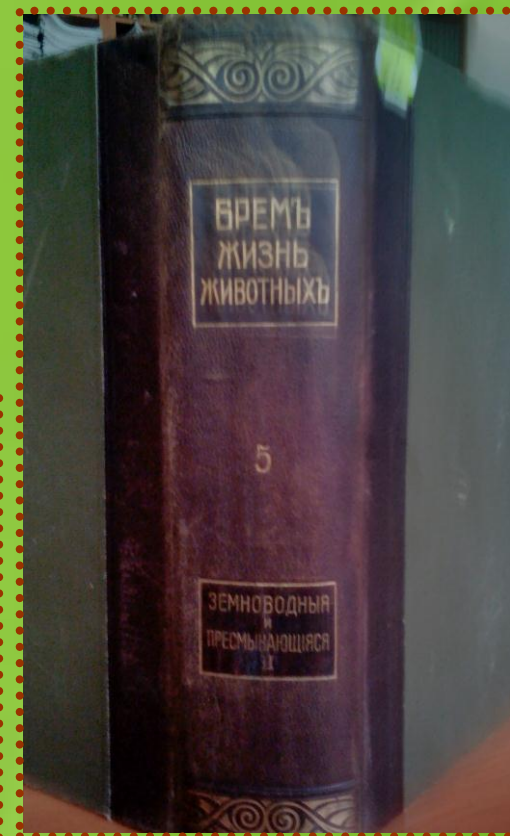
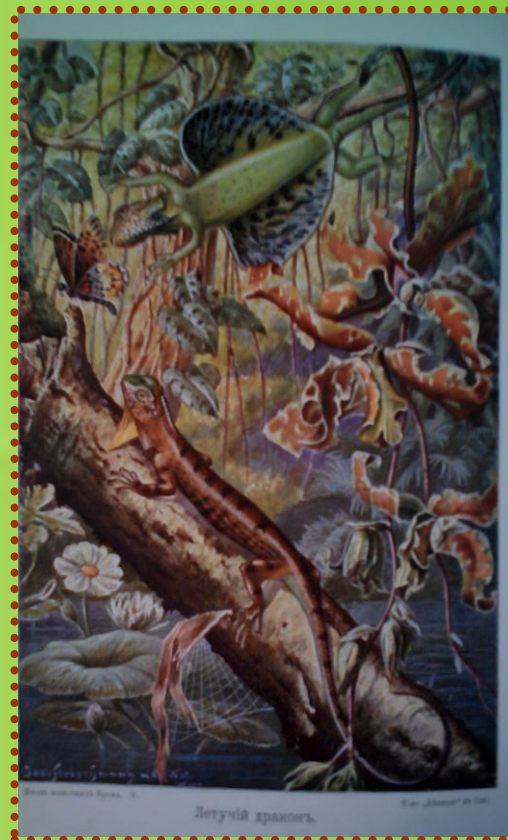
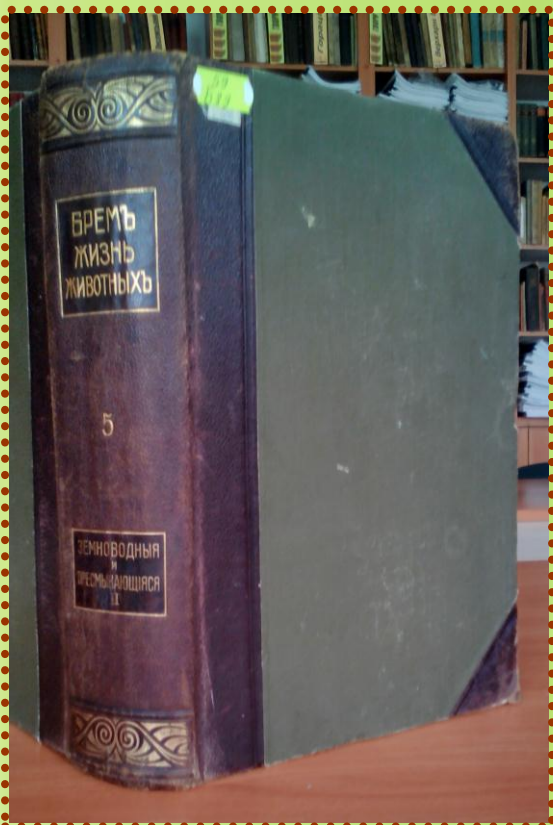
Перші 6 видань словника вийшли в 8-9 тт. (1891-1903). 7-е видання словника, повністю перероблене, було випущено в 1910-1948 під назвою «Энциклопедический словарь Гранат», в 58 тт. і 1 дод. томі (36-й том вийшов в 7 книгах, 41-й том – в 10 книгах, 45-й том – в 3 книгах, 56-й том не з'явився в друк). До 1917 року словник видавався товариством «Братья А. и И. Гранат и К°», після 1917 – Російським бібліографічним інститутом Гранат, 54-й і 58-й томи видані Державним інститутом «Советская энциклопедия». Після 7-го видання словника було випущено декілька стереотипних його передруків (томи, що вийшли в 1920-40-х роках, виходили повторами, які позначались як стереотипні видання).

Животный мир. Его быт и среда : в 3 т. : с 120 отд. карт. живот. быта в красках и с 620 политипажами в тексте. Т. 3. Животный мир Африки. Животный мир моря. Домашние животные, паразиты и пещерные животные / соч. В. Гааке ; с рис. В. Кунерта ; пер. с нем. под ред. Н. А. Холодковского. - СПб. : Изд. А. Ф. Девриена, 1902. - X, 651 с. : ил., цв. ил. - Загл. на тит. листе : Животный міръ. Его бытъ и среда. - Загл. обл. : Животный міръ. - Рус. алф. указ.: с. 590-618. - Лат. алф. указ.: с. 619-647. - 5.00 р.

Папір жовтий, пошкоджений плямами; подвійна пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець та обкладинка в одному стилі, потерті, пошкоджені. Корінець широкий, заокруглений, коричневого кольору, оздоблений візерунком, містить прізвище автора, назву книги, видавництва та номер тому у вигляді золотого тиснення; куточки широкі, коричневого кольору, оздоблені тисненням, пошкоджені. Обкладинка зеленого кольору, містить прізвище автора, назву книги та номер тому у вигляді золотого тиснення. Книжковий обріз містить візерунок. Форзац чорного кольору, потертий, пошкоджений.

Книга «Тваринний світ. Його побут і середовище» є найвідомішою в Росії і найбільш фундаментальною роботою вченого Вільгельма Гааке. Вона була видана у видавництві А. Ф. Деврієна, що спеціалізувалося на подарункових виданнях. Величезна кількість виразних і яскравих кольорових ілюстрацій, що зображують тварин в їх природному середовищі існування, створили для багатьох поколінь читачів незабутні образи як поширених в наших широтах, так і самих екзотичних тварин.

59

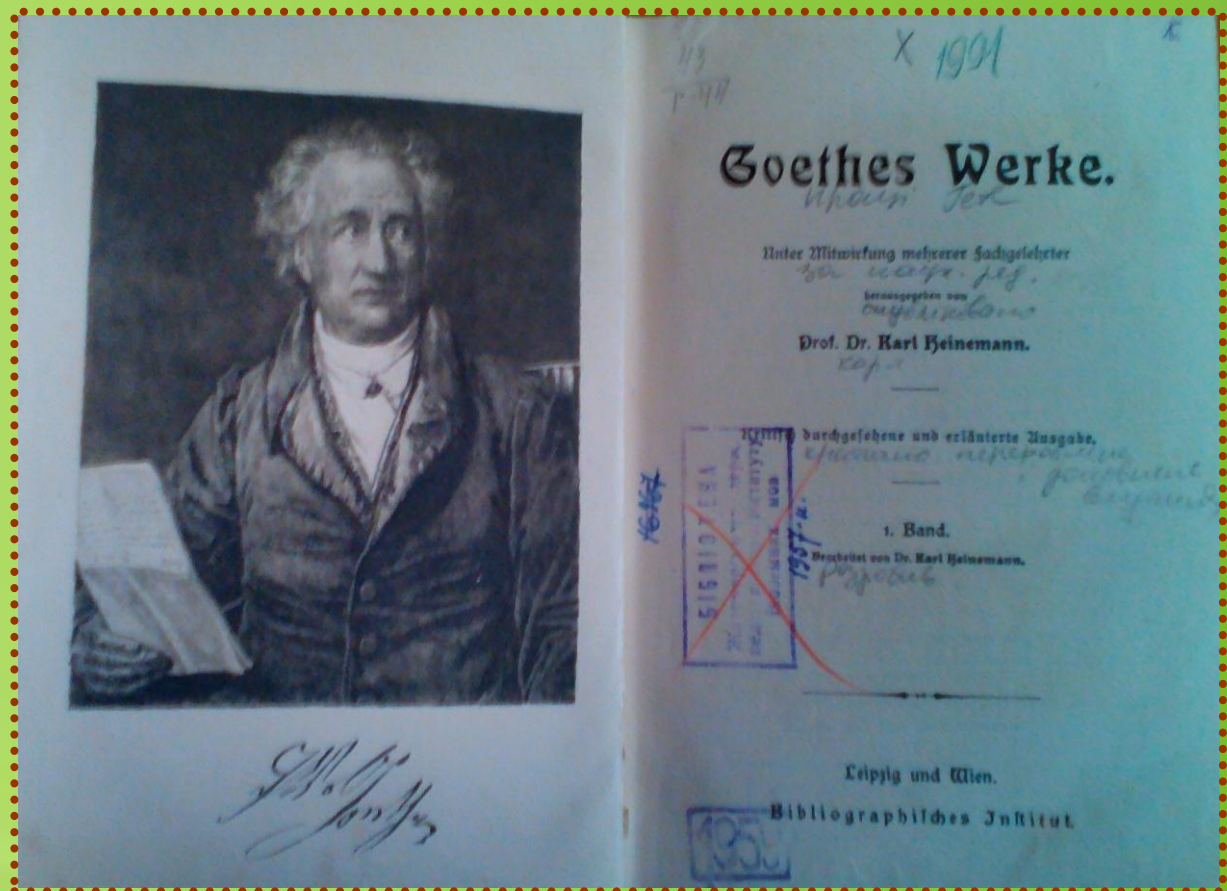
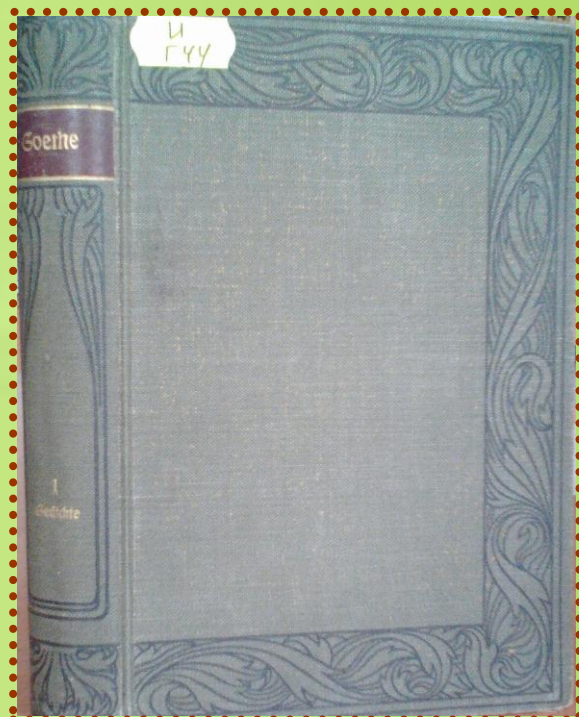
Б 89

Брэм

Брэм, жизнь животных : около 2000 рис. в тексте, более 500 цв. табл., рез. на меди и дереве, и 13 карт : в 13 т. Т. 5. Земноводные и пресмыкающиеся. Т. 2. Пресмыкающиеся (Чешуйчатые пресмыкающиеся) / Брэм ; авториз. пер. под ред. Н. М. Книповича ; [в перераб. Франца Вернера]. - 4-е, совершенно перераб. изд. / Отто Цур-Штрассен. - СПб. : Деятель, [1914]. - XVIII, 762 с. : рис., табл., цв. ил., карты. - Загл. на тит. листе : Брэмъ, жизнь животныхъ. - Предм. указ. IV и V т.: с. 733-740. - Указ. лат. и нем. назв.: с. 741-753. - Указ. авт.: с. 754-762. - 10.00 р.

Папір жовтий; подвійна пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець та обкладинка в одному стилі, потерті, пошкоджені. Корінець широкий, заокруглений, коричневого кольору, оздоблений бинтами та візерунками, містить назву книги, номер та назву тому у вигляді золотого тиснення; куточки широкі, коричневого кольору, пошкоджені. Обкладинка зеленого кольору. Книжковий обріз містить ледь помітний візерунок. Форзац чорного кольору, пошкоджений плямами.

Науково-популярна праця, вперше видана німецьким зоологом і мандрівником А. Е. Бремом (1829-1884), що відрізняється ґрунтовністю змісту і живим, захоплюючим викладом.

И

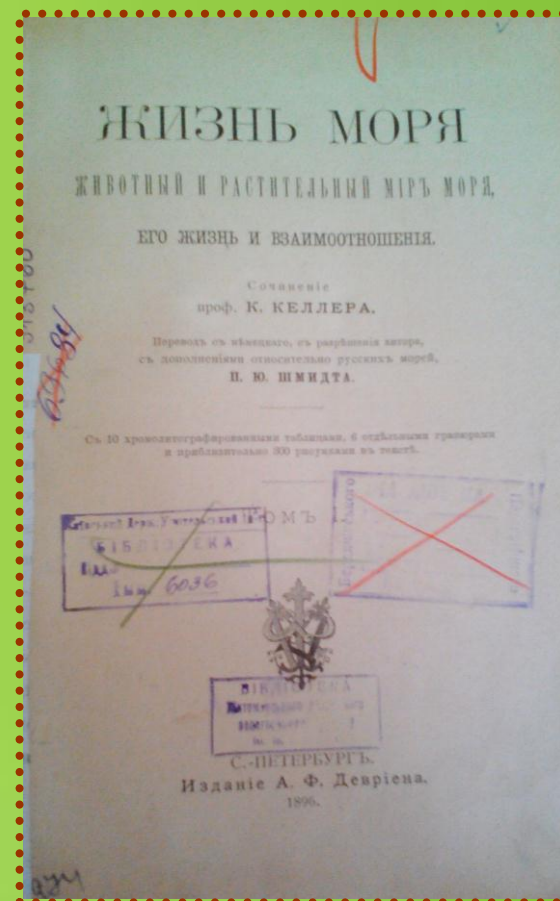
Г 44

Goethe

Goethes Werke. Band. 1. [Gedichte] / Goethe ; unter Mitwirkung mehrerer fachgelehrter herausgegeben von Karl Heinemann ; bearbeitet von Karl Heinemann. - Kritisch durchgesehene und erläuterte Ausgabe. – Leipzig ; Wien : Bibliographisches Institut, [1900?]. - 94, 412 s. : Abb. - (Meyers Klassiker-Ausgaben / herausgegeben von Ernst Elster). - 1.08 p. - Перевод заглавия: Гете. Праці

Папір жовтий; пагінація зверху, праворуч. Стан задовільний. Корінець і обкладинка в одному стилі, зеленого кольору, оздоблені орнаментом; корінець заокруглений, містить прізвище автора, номер та назву тому у вигляді золотого тиснення. Обріз книжкового блоку зафарбований в зелений колір. Форзац кольоровий.

Праці Гете німецькою мовою з передмовою професора Карла Хайнеменна. У фонді бібліотеки зберігається 14 томів.

59

К 34

Келлер, К.

Жизнь моря. Животный и растительный мир моря, его жизнь и взаимоотношения : с 10 хромофотографир. табл., 6 отд. грав. и приблизительно 300 рис. в тексте. Т. 1 / соч. К. Келлера ; пер. с нем., с разрешения авт., с доп. относительно рус. морей, П. Ю. Шмидта. - СПб. : Изд. А. Ф. Девриена, 1896. - VII, 312 с. : табл., рис., ил. - Загл. на тит. листе : Жизнь моря. Животный и растительный миръ моря, его жизнь и взаимоотношенія. - 1.00 р.

Папір жовтий; подвійна пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець та обкладинка в одному стилі, потерті, пошкоджені. Корінець широкий, заокруглений, коричневого кольору, оздоблений бинтами та візерунком, містить прізвище автора, назву книги та номер тому у вигляді золотого тиснення; куточки широкі, коричневого кольору, пошкоджені. Обкладинка кольору хакі з візерунком. Форзац жовтого кольору з блакитним візерунком, потертий, підклеєний.

У книзі професора К. Келлера викладаються в науково-популярній формі відомості про тваринний і рослинний світ моря.

5А

В 32

Вериго, Б. Ф.

Основы физиологии человека и высших животных : с 353 черт. в тексте. Т. 1. Физиология растительных процессов / Б. Ф. Вериго. - СПб. : Изд. К. Л. Риккера, 1905. - XX, 1071 с. - Загл. на тит. листе : Основы физиологии человека и высших животных. - 0.50 р.

Папір жовтий; подвійна пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець широкий, заокруглений, коричневого кольору, потертий, містить прізвище автора, назву та номер тому у вигляді тиснення (ледь помітні). Обкладинка чорного кольору, потерта, пошкоджена. Форзац кольоровий, на початку містить наклейку (Отд. III. студ. библиотеки).

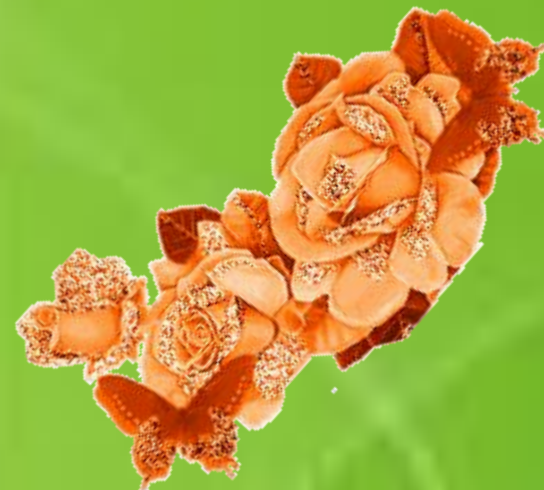
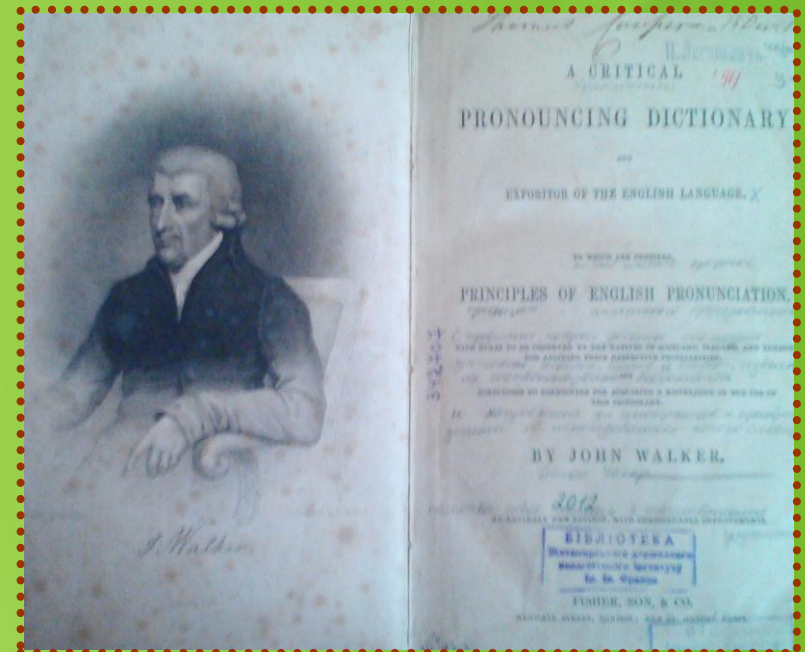
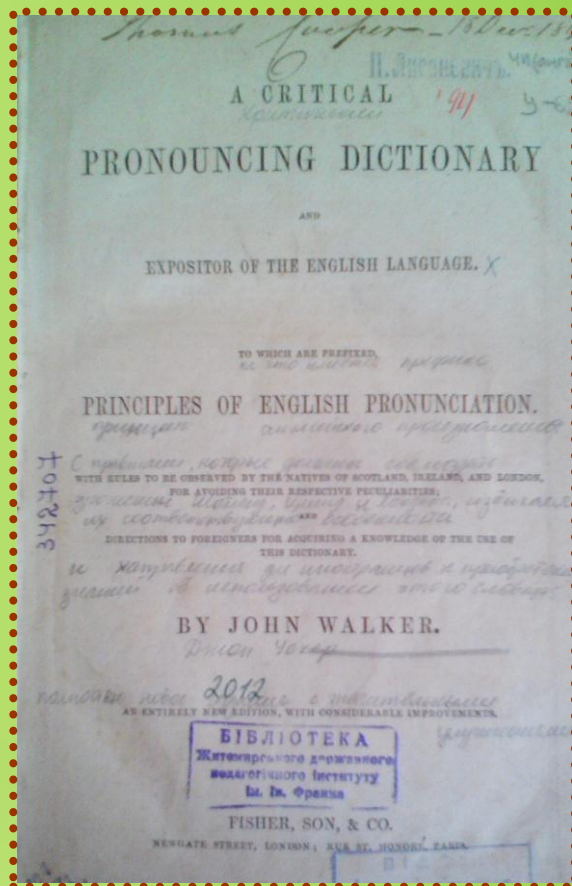
4И(Нем)

М 14

Meyer

Meyers Großes konversations-Lexikon : ein Nachschlagewerk des allgemeinen Wissens : mit mehr als 11000 Abbildungen im Text und auf über 1400 Bildertafeln, Karten und Plänen sowie 130 Textbeilagen. Bd. 3. Bismarck-Archipel bis Chemnitz / Meyer. - Lpz. ; Wien : Bibliographisches Institut, 1905. - 924 s. : Abb. - 2.00 p. - Перевод заглавия: Майер. Великий розмовний лексикон.

Папір білий, текст розміщено в два стовпчики; пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець і обкладинка в одному стилі, зеленого кольору, потерті, пошкоджені. Корінець оздоблено золотим візерунком, містить прізвище автора, назву книги, назву та номер тому у вигляді золотого тиснення. Обріз книжкового блоку з візерунком. Видання містить шмуцтитул. Форзац салатного кольору.

4И(Англ)(03)

У 63

Walker, J.

A critikal pronouncing dictionary and expositor of the english language : to which are prefixed, principles of english pronunciation : with rules to be observed by the natives of Scotland, Ireland, and London, for avoiding their respective peculiarities and directions to foreigners for acquiring a knowledge of the use of this dictionary / by John Walker. - An entirely new edition, with considerable improvements. - London ; Paris : Fisher, Son, & co, [1846]. - 587, 187 p. - Загл. на корешке : Pronouncig dictionary. - A Key to the classical pronunciation of greek, latin, and scripture Proper Names: s. 1-187. - 2.50 p. - Перевод заглавия: Уолкер Д. Критичний вимовний словник і тлумачний словник англійської мови.

Папір жовтий, пошкоджений плямами; текст розміщено в два стовпчики, пагінація зверху праворуч. Стан задовільний. Корінець та обкладинка в одному стилі, куточки широкі, коричневого кольору, пошкоджені. Корінець широкий, заокруглений, коричневого кольору, містить прізвище автора, назву та оздоблення у вигляді золотого тиснення. Обкладинка вишневого кольору з світло-коричневим візерунком. У кінці книги на палітурці зберігся залишок наклейки з надписом (13178). Видання містить фронтиспис з портретом автора, гравірований на сталі Т. Клерком. Вверху на титульній сторінці запис власника олівцем. Форзац жовтого кольору.

Повний і точний опис звуків (фонем) англійської мови міститься в роботі Джона Уолкера «Принципи англійської вимови» (Principles of English pronunciation). Автор цієї праці (John Walker, 1732-1807) займався викладанням ораторського мистецтва, що й спонукало його описати англійську вимову і створити орфоепічний словник. Уолкер досить докладно розглядає артикуляцію голосних і приголосних, хоча і виходить з їх буквених позначень.

57

Д 20

Дарвин, Ч.

Иллюстрированное собрание сочинений. Т. V. Происхождение человека и половой отбор / Чарлз Дарвин ; пер. И. Сеченова. - М. : Изд. Ю. Лепковского, 1908. - 320 с. : рис. - Загл. на тит. листе : Иллюстрированное собрание сочинений Чарлза Дарвина. - 10.00 р.

Папір жовтий; є всі сторінки; пагінація зверху, праворуч. Стан задовільний. Корінець шкіряний, широкий, займає третину обкладинки, коричневого кольору, містить прізвище автора, назву та номер тому, оздоблений золотим орнаментом, обкладинка зелена; форзац оздоблений орнаментом.

Бібліотека – давня і вічно юна
оселя людського розуму.
Це – цілий світ,
відкритий кожному,
хто любить книгу.

Віртуальну виставку підготувала:
бібліотекар науково-методичного
відділу: Ренькас Л. Е.
У виставці представлено
12 джерел з незвичайним
поліграфічним оформленням

